

Lucemburk 20. června 2022
(OR. en)

10066/22

DEVGEN 119
ACP 74
RELEX 769
ALIM 5
COEST 457
COHAFA 60

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel: Generální sekretariát Rady

Datum: 20. června 2022

Příjemce: Delegace

Č. předchozího
dokumentu: 10031/22 + ADD 1

Předmět: Reakce „týmu Evropa“ na celosvětový nedostatek potravin
– závěry Rady (20. června 2022)

Delegace naleznou v příloze závěry Rady o reakci „týmu Evropa“ na celosvětový nedostatek potravin, ve znění schváleném Radou na jejím 3884. zasedání konaném dne 20. června 2022.

Závěry Rady o reakci „týmu Evropa“ na celosvětový nedostatek potravin

1. Rada je i nadále hluboce znepokojena tím, že zranitelné skupiny obyvatelstva na celém světě čelí v bezprecedentní míře nedostatku potravin. Zatímco problémy akutního hladu a podvýživy a riziko hladomoru, které jsou způsobeny převážně chudobou, konflikty, politickou nestabilitou, socioekonomickými podmínkami, přírodními nebezpečími a změnou klimatu, narůstaly již dříve, Rada připomíná, že neospravedlnitelná, nevyprovokovaná a nezákonná agresivní válka Ruska proti Ukrajině, při níž dochází k úmyslnému bombardování a rabování zemědělských aktiv, ničení skladů a zařízení na zpracování potravin, jakož i k bloádě černomořských přístavů, krizi v oblasti potravinového zabezpečení dramaticky zhoršila.
2. Potravinové systémy jsou již po mnoho let vystaveny tlaku a pandemie COVID-19 odhalila křehkost dodavatelských řetězců i zemědělsko-potravinářských systémů a narušila makroekonomickou stabilitu v rozvojových zemích, a to zejména v zemích nejméně rozvinutých. Agresivní válka Ruska proti Ukrajině vede k výraznému poklesu dostupnosti potravin, krmiv a hnojiv a k významnému nárůstu cen potravin, energie a hnojiv, jakož i k prohloubení celosvětového nedostatku potravin. Tyto skutečnosti mají dramatické důsledky nejen pro ukrajinské obyvatelstvo, ale i pro mnoho zranitelných skupin obyvatelstva na celém světě. Zvyšují navíc riziko sociálních nepokojů, konfliktů a nestability a spolu s dalšími problémy mohou mít dopady na nelegální migraci a nucené vysídlování. Mají nepříznivý vliv i na schopnost poskytovat humanitární pomoc.

3. Rada vyjadřuje solidaritu s nejvíce postiženými partnerskými zeměmi. Tváří v tvář těmto problémům bude EU i nadále reakceschopným, odpovědným a spolehlivým globálním aktérem. Rada uznává, že nejvíce postiženy jsou nejméně rozvinuté a nestabilní země, země, které jsou na dodávkách a dovozu potravin z Ukrajiny a Ruska ve vysoké míře závislé, jakož i země, které jsou nejvíce dotčeny změnou klimatu. Rada zdůrazňuje, že je naléhavě nutné zajistit rychlou a komplexní celosvětovou reakci s cílem chránit životy, lidská práva a možnosti obživy nejzranitelnějších osob, posílit místní produkci a snížit závislost na dovozu a zároveň podpořit přechod k udržitelným potravinovým systémům a větší odolnosti. Rada upozorňuje na to, že problematika potravinového zabezpečení má dimenzi genderové rovnosti, a naléhavě vyzývá Komisi, aby se v rámci svých politik, partnerství a iniciativ zabývala genderově podmíněnou diskriminací. Rada znovu opakuje, že je odhodlána usilovat o efektivní mnohostrannou spolupráci a řešení, a zdůrazňuje, že je naléhavě nezbytné urychlit provádění Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 a v ní uvedených cílů udržitelného rozvoje, a to zejména cíle č. 2 týkajícího se vymýcení hladu, a současně připomíná priority EU pro summit OSN o potravinových systémech v roce 2021 a závazky EU přijaté na tokijském summitu o výživě pro růst (N4G) v prosinci 2021.
4. Na ruský vývoz potravin na světové trhy se žádné sankce nevztahují. Sankce EU jsou vzhledem ke svému cíli zmařit agresivní válku Ruska proti Ukrajině namířeny zejména proti ruské vládě, ruskému hospodářství a finančnímu systému, armádě a ruským elitám, včetně hospodářských subjektů, které jsou odpovědné za destabilizaci Ukrajiny nebo ji podporují. Rada zdůrazňuje, že je třeba viditelně informovat o opatřeních EU jakožto odpovědného a důvěryhodného globálního aktéra a bojovat proti manipulaci s informacemi a vměšování ze strany Ruska, v jejichž rámci jsou sankce nepravdivě označovány za příčinu zhoršující se situace v oblasti celosvětového potravinového zabezpečení, což zahrnuje i zneužívání potravin jakožto zbraně s celosvětovými důsledky. Manipulace s informacemi ze strany Ruska je součástí koordinované a státem financované kampaně. EU a její členské státy budou společně s dalšími partnery v rámci mnohostranných fór i nadále zvyšovat povědomí o tomto problému, a to i v partnerských zemích.

5. Rada zdůrazňuje, že je důležité, aby EU projevila hlubokou solidaritu prostřednictvím rychlé a komplexní reakce založené na efektivním multilateralismu. Tato reakce bude vycházet ze sdělení Komise ze dne 23. března 2022 s názvem „Zajištění potravinového zabezpečení a posílení odolnosti potravinových systémů“ a opírat se o všechny tři pilíře – obchod, solidaritu a produkci –, které jsou základem mise pro posílení odolnosti v oblasti potravin a zemědělství (FARM), jak ji uvítala Evropská rada na svém zasedání ve dnech 30. a 31. května 2022. Tato reakce by měla být plně sladěna s činností skupiny OSN pro globální reakci na krizi (GCRG) a s dalšími relevantními mezinárodními iniciativami, zejména s Globální aliancí pro potravinové zabezpečení iniciovanou skupinou G7.
6. Rada vyzývá k důrazné, efektivní a transparentní reakci „týmu Evropa“ na celosvětový nedostatek potravin, která bude zahrnovat tyto čtyři oblasti činnosti: 1. solidarita prostřednictvím pomoci při mimořádných událostech a podpory cenové dostupnosti; 2. podpora udržitelné produkce, odolnosti a transformace potravinových systémů; 3. usnadnění obchodu tím, že se Ukrajině pomůže vyvážet zemědělské zboží prostřednictvím různých pozemních tras a přístavů v EU a bude se prosazovat otevřený celosvětový obchod s potravinami a hnojivy; a 4. efektivní multilateralismus. Tyto čtyři oblasti činnosti se mají vzájemně podporovat a mají navzájem integrovat krátkodobou, střednědobou a dlouhodobou reakci.
7. **V rámci oblasti činnosti zaměřené na solidaritu** Rada vyzývá Komisi a členské státy, aby za využití dostupných nástrojů a rovněž na základě přístupu založeného na propojení mezi humanitární oblastí, rozvojem a mírem urychleně navýšily závazky v oblasti humanitární pomoci a krátkodobé individualizované podpory poskytované nejzranitelnějším skupinám v postižených zemích a regionech, a to zejména s cílem podpořit místní produkci a přístup k potravinám. EU a členské státy budou využívat analytickou kapacitu globální sítě pro boj proti potravinovým krizím (GNAFC) a uplatňovat kombinaci různých způsobů provádění, mimo jiné včetně poskytování peněžní pomoci a podpory prostřednictvím stávajících systémů vzdělávání a sociální ochrany, kdykoli to bude vhodné a možné, a posílení podpůrné činnosti a společných iniciativ na úrovni jednotlivých zemí a regionů. Reakce by měla vycházet z pravidelně aktualizovaných posouzení zranitelnosti a potřeb.

8. EU a její členské státy budou podporovat cenovou dostupnost potravin tím, že se zaměří na fiskální a makroekonomickou stabilitu nízkopříjmových a zranitelných zemí a budou přispívat k mezinárodním iniciativám, které mají za cíl pomoci globálním partnerům při zmírňování dluhového břemene a zajišťování makroekonomické stability, přičemž je v tomto ohledu třeba připomenout nedávno zveřejněný akční plán mezinárodních finančních institucí pro řešení nedostatku potravin. Součástí tohoto úsilí je i urychlení provádění společného rámce skupiny G20 a Pařížského klubu pro dluhové režimy. Rada vybízí Komisi a členské státy, aby prozkoumaly možnosti dodatečných dobrovolných příspěvků s cílem umožnit, aby zvláštní práva čerpání přidělená vyspělým ekonomikám byla prostřednictvím zvláštních mechanismů MMF přesměrována tak, aby byla k dispozici zranitelným zemím.
9. Kromě probíhajících programů EU a jejích členských států v oblasti spolupráce a podpory vítá Rada nedávné uvolnění mimořádných prostředků na podporu hlavních postižených regionů, zejména příspěvek EU ve výši 225 milionů EUR na podporu zemí jižního sousedství prostřednictvím Nástroje pro zajišťování potravin a odolnosti, příslib „týmu Evropa“ poskytnout 1 miliardu EUR na podporu oblasti Sahelu a Čadského jezera, jakož i příslib „týmu Evropa“ poskytnout více než 600 milionů EUR na podporu zemí v oblasti Afrického rohu.

10. **V rámci oblasti činnosti zaměřené na produkci, odolnost a transformaci potravinových systémů** Rada zdůrazňuje, že je důležité podporovat střednědobá a dlouhodobá udržitelná řešení problematiky potravinového zabezpečení a podvýživy. Je tedy třeba zabývat se základními faktory současného nedostatku potravin, jako je zejména změna klimatu, dezertifikace a degradace úrodné půdy, a současně posílit kapacity v oblasti udržitelné místní produkce v partnerských zemích. V tomto ohledu Rada důrazně vybízí Komisi a členské státy, aby zvýšily podporu, kterou poskytují pro účely udržitelných, inkluzivních a odolných vodních a zemědělsko-potravinářských systémů. Toho lze dosáhnout mimo jiné prostřednictvím investic do potravinových hodnotových řetězců a agroekologických a jiných inovativních přístupů obecně, diverzifikace obchodních toků a produkce, opatření na zlepšení přístupu k cenově dostupným zdravým potravinám, snížení závislosti na fosilních palivech a omezení jejich využívání a účinnější a udržitelnější využívání syntetických vstupů (hnojiva, pesticidy), zlepšení odolnosti vůči změně klimatu a úbytku biologické rozmanitosti, posílení přeshraniční spolupráce v oblasti vody, zlepšení správy půdy, posílení kapacit místních producentů, opatření proti plýtvání potravinami, integrovaných místních a regionálních trhů a přístupu drobných zemědělců a organizací zemědělců k financování, jakož i relevantních digitálních řešení, výzkumu a inovací, u čehož bude EU hrát vůdčí úlohu v rámci Poradní skupiny pro mezinárodní zemědělský výzkum (CGIAR). Všechny iniciativy by měly být v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu, strategií „Od zemědělce ke spotřebiteli“ a strategií v oblasti biologické rozmanitosti, jakož i se směrnicí (EU) 2019/633 o nekalých praktikách v zemědělském a potravinovém řetězci. Reakce bude v největší možné míře vycházet ze stávajícího rámce a platných závazků, jako je summit EU a Africké unie a na něm dohodnuté investice do potravinových systémů a Velké zelené zdi. Iniciativy by měly být mimo jiné zvláště zaměřeny na ženy a dívky jako hybatelky změn.
11. Rada oceňuje, že Africká unie vyhlásila rok 2022 „Rokem výživy“, a poukazuje na hrozby bránící dosažení cíle dobrého zdravotního stavu obyvatel ve všech regionech světa a současně vyzývá vysokého představitele, Komisi a členské státy, aby s africkými partnery dále vedli prohloubený dialog o potravinovém zabezpečení a výživě. „Tým Evropa“ se bude společně s africkými partnery dále angažovat ve sěžejních iniciativách určených na summitu EU a Africké unie, včetně iniciativ týkajících se udržitelných hodnotových řetězců v oblasti zemědělství a odolných potravinových systémů.

12. Rada vyzývá k větší mobilizaci inovativních řešení a podpory ze strany soukromého sektoru, přičemž poukazuje na významné potřeby nejméně rozvinutých a nestabilních zemí, jakož i zemí nejvíce zasažených nedostatkem potravin v jiných regionech, včetně jižního sousedství, mimo jiné prostřednictvím Evropského fondu pro udržitelný rozvoj plus (EFSD+) a evropské struktury pro financování rozvoje (FEAD), jejímž cílem je mimo jiné posílení účasti evropských institucí pro financování rozvoje.
13. **V rámci oblasti činnosti zaměřené na usnadnění obchodu** Rada zdůrazňuje, že klíčové je urychleně pomoci Ukrajině, aby mohla produkovat zemědělsko-potravinářské komodity a vyvážet je prostřednictvím různých pozemních tras a přístavů v EU. Rada oceňuje opatření, která byla členskými státy za tímto účelem doposud přijata, a vyzývá Komisi a členské státy, aby v tomto ohledu dále zintenzivnily své úsilí, zejména prostřednictvím urychleného provádění „akčního plánu pro trasy solidarity“, který má zajistit, aby se mohly ukrajinské obiloviny opět dostat na světové trhy, přičemž je současně třeba zohlednit potřeby osob, které již trpí bezprostředními důsledky války, tj. obyvatel Ukrajiny, a poskytnout rovněž pomoc zemím, které s Ukrajinou sousedí. Rada dále vybízí Komisi a členské státy, aby i nadále usnadňovaly rychlé dodávky klíčových vstupů na Ukrajinu pro účely další produkce, a to zejména hnojiv, krmiv, osiva a paliv.
14. Rada rovněž vyzývá Komisi, vysokého představitele a členské státy, aby společně s relevantními mezinárodními partnery usilovaly o prosazování otevřeného, transparentního a předvídatelného obchodního prostředí, zejména s cílem zamezit nepřiměřenému hromadění zásob klíčových základních komodit a omezením vývozu potravin a klíčových zemědělských vstupů, jako jsou hnojiva. Tato opatření jsou kontraproduktivní, neboť přispívají k dalšímu kolísání cen potravin a prohlubují nedostatek potravin. Rada zejména důrazně podporuje výjimku z přísného omezení vývozu v případě potravin zakoupených Světovým potravinovým programem a dalšími relevantními humanitárními partnery pro nekomerční humanitární účely, která je v současné době projednávána ve WTO, jakož i posílenou transparentnost trhu s potravinami a hnojivy a politickou reakci prostřednictvím informačního systému pro trh se zemědělskými produkty (AMIS) realizovanou v koordinaci s OECD a FAO a soukromými subjekty a na základě zastřešujícího rámce skupiny OSN pro globální reakci na krizi. Rada bere na vědomí úsilí o rozvoj iniciativ velkého rozsahu na pokrytí rozdílu v nákladech na dovoz potravin pro země, které jsou jejich čistými dovozci.

15. **V rámci oblasti činnosti zaměřené na multilateralismus** Rada znovu připomíná své odhodlání prosazovat efektivní multilateralismus a vyzývá Komisi, vysokého představitele a členské státy, aby posílili svou spolupráci s klíčovými multilaterálními partnery: relevantními organizacemi OSN, a to zejména agenturami se sídlem v Římě (FAO, WFP a IFAD) a Výborem pro celosvětové zajišťování potravin, a dále se skupinami G7/G20 a s WTO, jakož i s mezinárodními finančními institucemi, a to jak na úrovni jejich ústředí, tak i na úrovni jednotlivých zemí. Tím by se podpořila celosvětová a dobře koordinovaná reakce, usnadnila koordinace mezi různými iniciativami a přispělo by se k zapojení všech relevantních aktérů, včetně soukromého sektoru a občanské společnosti.
16. Rada podporuje důležitou roli globální sítě pro boj proti potravinovým krizím jakožto celosvětové aliance aktérů v oblasti humanitární pomoci a rozvoje, kteří jsou odhodláni řešit základní příčiny potravinových krizí a prosazovat udržitelná řešení. Tato síť by měla hrát ústřední úlohu při koordinovaném posuzování potřeb a při prosazování propojení humanitární pomoci, míru a rozvoje na celosvětové, regionální a vnitrostátní úrovni.
17. V této souvislosti Rada podporuje reakci „týmu Evropa“ na celosvětový nedostatek potravin a vyzývá Komisi, ESVČ a členské státy, aby:
- a) poskytovaly nezbytnou podporu skupině OSN pro globální reakci na krize a začaly vyvíjet činnost v příslušných oblastech, jak jsou uvedeny v těchto závěrech, mimo jiné v rámci iniciativy FARM a Globální aliance pro potravinové zabezpečení;
 - b) svou finanční podporu přednostně zaměřily na řešení problematiky celosvětového potravinového zabezpečení, včetně bezprostředních humanitárních potřeb a případně včetně finanční a technické pomoci pro země dovážející potraviny, jakož i střednědobých až dlouhodobých udržitelných potravinových systémů a posílené místní produkce v zájmu lepší odolnosti, a prozkoumaly všechny dostupné zdroje financování, včetně urychlení a předstunutí realizace programů a uvolnění rezerv z Evropského rozvojového fondu, a to v souladu se závěry Evropské rady ze zasedání ve dnech 30. a 31. května 2022;
 - c) jejich reakce v rámci přístupu „týmu Evropa“, a kdykoli to bude možné, i prostřednictvím iniciativ „týmu Evropa“ byly uzpůsobené potřebám jednotlivých zemí a regionů;

- d) společně vytvořily monitorovací systém, vycházející ze stávajících údajů a pokynů Výboru pro rozvojovou pomoc OECD, s cílem zajistit odpovědnost a transparentnost financování. V tomto ohledu Rada vyzývá k pravidelnému poskytování aktuálních údajů o zdrojích uvolněných v rámci reakce „týmu Evropa“ na celosvětový nedostatek potravin, a to i v rámci konkrétních stěžejních iniciativ;
- e) zintenzivnily společné úsilí, které je na multilaterální a regionální úrovni a na úrovni jednotlivých zemí vyvíjeno v oblasti komunikace s cílem řešit způsob, jak jsou příslušné problémy vnímány v partnerských zemích, a související obavy; urychleně posílily úsilí ESVČ, jehož cílem je monitorovat kampaně zaměřené na manipulace s informacemi, jež jsou vedeny Ruskem s cílem přenést odpovědnost za krizi v oblasti potravinového zabezpečení způsobenou jeho útočnou válkou proti Ukrajině na jiné aktéry, a bojovat proti těmto kampaním. Rada vyzývá Komisi a ESVČ, aby spolupracovaly s členskými státy prostřednictvím sdílení a koordinace společné komunikace;
- f) podávaly Radě pravidelné zprávy o provádění společné reakce.
-